

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre anu 6 fl., 1/2 anu
3 fl., 1/4 anu 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pre 1 anu 18 frcs., 1/2
anu 9 frcs., 1/4 anu
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare in fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Unu siru garmond:
odată 7 cr., a doua óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
si de fie care publică-
tiune timbru de 30 cr.
Totu ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea si Admini-
stratiunea Unirii»
in
Blașiú.

Fóe bisericéscă-politică.

Anulú IV.

Blașiú 15 Decembre 1894.

Numérlu 53.

Sanctiunea.

Așa dară s'a întimplatú,
Supremulú Factorú legislativú a
sanctionatú votulú camerelorú legisla-
tive. Căsătoria civilă, matriculele de
statú și proiectulú privitorú la religiunea
pruncilorú au ajunsú la valóre de lege.

Patruzeci și șese de zile au tre-
cutú dela așternerea proiectelorú până
la sanctiunare.

Fost'au aceste zile zile de agitațiune,
de fervere, de nenumérate combinațiuni.
Fost'au optimiști, cari țineaú de imposi-
bilă sanctiunarea din partea Corónei.

Noi dela începutú amú fostú in
clarú cu situațiunea. Și acum eveni-
mentele nu ne-au aflatú nepregătiți.
Amú primitú scirea sanctiunării cu re-
signațiune.

Acum căsătoria civilă e lege obli-
gătóre împreună cu divorțulú.

Și legea e lege. Trebuie să te
supul. Asta o cere loialitatea.

Și noi ne vomú supune.

Dar pe cândú ne supunemú puterii
obligátore a legii, cu unú singurú glasú
și cu o singurá suflare vomú dice:
Injustá și nedréptá, vătémátore din samá
afară, revoltátore a consciinței nóstre
creștine, române și patriotice, demora-
lisátore a moravurilorú, ruinátore a vi-
eții familiare și résturnátore a ordinii
sociale și de statú este legea despre
căsătoria civilă.

Și vomú mai dice, că pe cândú ne
supunemú puterii obligátore a legii, nu

vomú inceta unú singurú momentú a
ne folosi de tóte mijlócele iertate și
legale pentru a zádarnici dispozițiile
stricacióse ale legii și pentru a o schimba
ori chiarú a o abroga.

Pentru că matrimoniulú civilú im-
preună cu divorțulú vătémá consciința
nóstrá religiósá, căci in căsătorie pri-
vimú nu numai unú simplu contractú
bilateralú și civilú, ci mai virtosú unú
importantú și sublimú actú alú reli-
giunii, unú sacramentú alú legii nóue.

Căsătoria civilă și divorțulú re-
voltá consciința nóstrá creștiná, pentru
că noi singurú in binecuvintarea ce-
récá aflámú garanța conviețuirii paci-
nice și fericite a soțilorú.

Căsătoria civilă revoltá consciința
nóstrá románescá, pentru că noi in că-
sătoriile inchiate inaintea preoțilorú no-
stri vedemú basa sigurá a familiilorú
románesci, cari formézá razimulú na-
țiunii, a individualității nóstre națio-
nale și temelulú speranțelorú îndreptate
spre viitorú.

Căsătoria civilă revoltá consciința
nóstrá patrioticá, pentru că noi in mo-
ralitatea și integritatea familiilorú, asupra
cărora se ridicá edificulú socialú alcă-
tuitorú de statú, aflámú unica și ade-
vérata garanța de prosperare și de
bunăstare materialá și spiritualá a
patriei.

Căsătoria civilă demoralisézá mo-
ravurile, pentru că basa moralității
este viața familiará. Și viața familiará
iși primesce moralitatea sa dela carac-

térulú sacru alú căsătoriei. Dar căsá-
toria civilă despóe matrimoniulú de ca-
racterulú său sfintú și alungá pe Dum-
neđeú din familie. Ér fără Dumneđeú
moralitate este cu neputință.

Căsătoria civilă ruinézá viața fa-
miliará, pentru că desbracă matrimo-
niulú de caracterulú lui sacramentalú
și-lú preface într'unú simplu contractú
inchiatú pe timpú determinatú și cu fa-
cultate de a abdice ori cândú părții
celelalte, ér de altá parte prin di-
vorțú desbrácândú căsătoria de carac-
terulú ei indisolubilú o preface într'unú
concubinatú și pe soție, pe pártașa cre-
dincióasă a bărbatului in bine și in rău, o
degradézá la sórtea unei prostituate, bune
numai pentru a mulțami poftele dobito-
cesci ale unui bărbatú.

Căsătoria civilă și divorțulú ré-
stórná ordinea socialá, pentru că prunci
născuți din căsătoria civilă in cea mai
mare parte se crescú la vederea unei
vieți familiare disordinate și disolute, și
ei in mare parte crescú fără de îngri-
jirea părințilorú, de órece rare fórte
vorú fi acele căsătorii, cari se vorú ter-
mina fără de divorțú. Asemenea prunci
lipsiți de îngrijirile părintesci, crescú
fără a fi fostú pártași de razele iubirii
sinului de mamá, vorú fi elementulú
acela, din care-și vorú recruta contin-
gentulú tóte ideile subversive. Prunci
aceștia vorú fi spre ruina ordinii sociale.

Étá pentru cari cuvinte amú disú,
că injustá și nedréptá, vătémátore din
samá afará, revoltátore a consciinței

Feuilleton.

Din traista véru-meú.

Era o după amédá de tómaú ploiósá.
Tocmai cârpiam ciorapi, cândú cu cine mă
pomenescú? Cu véru-meú.

„Bine-ai venitú, vere dragá. Vedí, să
fie unú străinú, trebuia să-mí ascundú lu-
crlú. Dar de tine ce să mă mai sfiescú?
Ími voit face lucrulú mai departe, și tu ími
vei ține de urtú, nu-i așa? En facepe ceva,
Stanú pățite!”

„Nu-ți mai spunú nimica. Tu ér mă
tipărescú in „Unirea“.”

„Dapoi! Ori te supără?”

„Mě supără, da! Ce ai tu să scrii la
„Unirea“? Dór nu ești popá.”

„Nu-sú popá, dar am de gândú, să mă
facú preutésá.”

L'am aprinsú pe véru-meú.

„Tu preutésá! C'apoi și mare lucru
te faci. Nu te íntelegú. Tu trebuia să ai
alte gânduri, alte aspirațiuni, o advocatésá,
o doctorésá, să joci o rolá in societate. Ce
vrei tu cu preutesia ta? Să muncescú ca o

róbá, să-ți dicitá lumea „preutésá hál”? Spu-
ne-mí, ai tu minte?”

„Audi, vere, eú nu vreau, să mă facú
actriță, ca să jocú role, nici nu vreau, să dau
tonulú in societate, eú vreau, să dau tonulú
in casa mea. Pe mine nu mă încáldescú
formele, nici titlurile, ci mă încáldește fon-
dulú vieții. Eá ími hrănescú inima cu alte
vederi de cum suntú aspirațiile, de cari ími
vorbescú tu.”

„Bine. bine, numai să nu-ți pará rău!”

„Să-mí pará rău? Dar cui îi pare rău
de ímplinirea dorințelorú sale?”

„Și ne mai mâncărámú noi in vorbe
încá o vreme, până ce se liniști.”

„Scii, verișórá, dacă ai petrece și tu
câțiva ani de zile într'o capitalá, și-ai schimba
vederile. Íntre mulțimea de ómení, fie care
cu alte idei și cu alte principii, te schimbi
cu totul. Dela fie care íei ceva bunú. Pe
mine, cândú m'am dusú mai íntâiú la uni-
versitate, colegii mă trágeau mereu pe sfórá.
Eú după cum eram dedatú acasă, mergeam
in tóta Dumineca și serbátorea la bisericá,
cátú ce trágea clopotulú, și nu mă clátiam
până la sfârșitú. Să íi vedútu apoi, ce fá-
ceau cu mine colegii, cum mă puneau, să le
spunú predici și să le cântú pe tóte glasu-

rile gurii. Și eú la începutú naivú cum eram
mă puneam cu tóta seriozitatea și predicam
cu citate din Scripturá ca unú popá, érá eí
rúdeau, de se prápădiau de risú de mine.
Mai pe urmă, după ce am căpétatú minte
și m'am mai poleitú nițelú, m'am lăsatú de
copilării de astea. Am începutú a ceti pe
filosofii moderni —“

„Și te-ai făcutú apoi și tu modernú,
nu-i așa?” ílú ínterupsel. „Vere, mie ími
vine, să ridú de ifósele vóstre. Mergeți in
stráinătate câțiva ani, și apoi veniți și vă
afirmați cu tóta parada de atești, de pes-
simiști, și nu vă e rusine. Voi păcătoșilorú!
Íntrebá-te numai seriosú, vere dragá, și
spune-mí, cândú erai tu mai fericitú, inainte
de a merge in capitalá, cândú inima ta era
caldá de frica lui Dumneđeú, și sufletulú îți
era seninú și nevinovatú, ori acum, după ce
ai mâncatú averea părințilorú tói și te-ai
făcutú modernú?”

„Verișórá, vorbele tale mi-au adusú in
gândú copilária cu poveștile ei fantastice.
A, bunica-mea, Dumneđeú s'o ierte, cu câtá
întelepciune ími hránia inima cu istorisirí
dráguțe!”

„Să audimú una!”

„Numai să n'o scrii in „Unirea“.”

nóstre creștine, române și patriotice, demoralizătoare a moravurilor, ruinătoare a vieții familiare și răsturnătoare a ordinii sociale și de stat este legea despre căsătoria civilă.

Și etă pentru cari cuvinte ni-se impune ca o sfintă datorință, să nu încetăm pe unu singur moment a ne folosi de toate mijlocele iertate și legale pentru a paraliza dispozițiile stricătioase ale legii și pentru a o schimba ori chiar abroga.

Cu acest omaj suntem datorii lui Dumnezeu, patriei și națiunii.

Pentru „Tribuna“. — În nrul sēu de Mercuri 12 a c. „Tribuna“ din Sibiu publicându pasajele mai marcante din primul nostru articol apărut în nrul trecut, după ce constată, că cu speranțele, ce le legăm de noul Mitropolit, confrății dela „Tribuna“ sunt „de acord“, de „perfect acord“, ba ele sunt chiar pe „plăcerea“ lor, termină întru a constata, că ceea ce le dăcem noi despre „crearea unui centru literar puternic“, care să albească scopul paralizarea efectelor, „ce le produce partea cea mai mare din produsele literaturii române de astăzi, care ignoră . . . principiile religioase și morale creștine“, nu mai sunt „pe perfectul plac“ al dlor.

Regretăm, că nu le-am putut fi pe plăcere până la sfârșit! Și nu le-am putut, nici nu le putem fi, căci să ne ierte „Tribuna“, dar „caracterul contrar bisericeș“ este chiar și la noi, și nu mai departe de cât în redacția „Tribunei“.

Să ne explicăm!

Septămanile trecute dl Rădulescu-Sirianul, redactor al „Tribunei“, ne trimite în semn de colegială stimă colecția sa de romane „Mora din vale“. Am citit aceste romane, și ne-am bucurat, că dl Rădulescu are încă timp, să se ocupe și cu scrierile literare. Ne-a supărat înse de altă parte împrejurarea, că chiar și romanele acestea,

care ar fi să fie romanele de forță a broșurei întregi, e mai rău scrisă.

Nu vrem să tragem la îndoială consecințele dl Rădulescu, dar nu putem nici să nu-l facem atent asupra defectului capital al noii romane, și chiar asupra curentului contrar religioase, ce e evident în ea.

Deja la început cetim, cum Victor eroul noii romane se îndrăgesc de soția unui ciurdari și-și petrece cu ea, pe când soțul ei păzește vitele satului. Ei își dau dea întâlniri sau la casa ei, unde mergea sara, sau în pădure, unde Victor mergea la vânătoare și unde mai târziu își făcuse un conac spre a fi la adăpost.

Apoi descrieri, ca celea de pe pag. 26 și 27, nu contribuie decât la demoralizarea cetitorilor.

Ori să ne spună „Tribuna“, că frasa ca „și ce-și pasă de păcat, când în schimb avea o fericire ca în visuri?“ și „se mistuia cu întreaga lui ființă în plăceri cu atât mai mari, cu cât erau oprite“, sunt scrise pentru moralizarea poporului? Apoi „singur singurei în conac, jos pe piei de urs, când se atingea cu capul de peptul ei tare, dar pe care se alina cu drag, — uită că face păcate; înșală nevasta altuia și-și dă dragostea acestei țărancă“ etc., descrieri de acestea vor servi pentru întărirea sentimentului moral în cetitori? Crede, că n'avem datorință a cere „crearea unui centru literar puternic“, care să pună stavilă acestor porniri nesocotite, și să facă tot posibilul, ca astfel de publicații să nu mai invențeze spiritul tinerimii? Nu ne închipuim, că „Tribuna“ și chiar dl Rădulescu vor fi așa de neînduplecați și nu vor recunoște dreptatea cererii noastre!

Dar nu numai Victor, toate persoanele noii romane sunt de un caracter cum nu se poate mai rău. Nimic, absolut nimic bun nu vor pute învăța cetitorii noii romane.

Eroul e un om posnaș, cheltoi, perfid, ușor de caracter, imoral,

și totuși în luptă cu soțul femeii, cu care trăia în fărâdelegi, el e, care învinge; în duelul cu logodnicul respins al fetei, ce o luase mai apoi de soție, er el e cel omorât. De abia în sfârșit autorul ne face mângăierea de a ne povesti, cum virtutea învinge. Înse așa de rece e învingerea aceasta, așa de iute sfârșesc autorul, cât aproape fără voce și-se naște în minte ideea, că acest sfârșit nu-l pe placul lui, el ar fi voit, ca și mai departe să continue pe tonul început.

Și romanele se gata, și cetitorii mult timp nu-și poate da seamă, de ce a fost scrisă romanele aceasta? Ori dora ea s'a scris spre a arăta istețimea, ce o are autorul în descrierile picante?

Nu voim să fim extremiști, cum crede „Tribuna“, ci voim, ca și la noi literatura creștină să ajungă la nivelul acela, care l'a ajuns în alte țări, voim, ca curentele, cari pe airia sunt desconsiderate, la noi să nu ocupe primul plan. Nu ne trebuie naționalism și realism exagerat și rău înțeles, ci dorim a ține cultura și literatura noastră pe același nivel înalt, încât tot, ce se scrie, să fie cultivatoriu, înălțătoriu și moralizatoriu, și tot, ce-am scris, să potă ceti toți, cât știu ceti, toți, cât pricepu.

Atata numai și închiem cu speranța, că și în punctul acesta „Tribuna“ va fi de perfect acord cu noi!

Revista bisericească.

Din Patrie.

După ce Monarhul a aprobat cele trei proiecte de reforme politice-bisericești votate de ambele case, primatul Vaszary convoca pe 18 a c. episcopatul catolic la o conferință în Budapesta spre a determina, ce atitudine să ia episcopii față de nouele legi, ce instrucțiuni să dea credincioșilor, și ce ar fi de făcut pentru respingerea în casa de sus a celor două proiecte încă nevotate.

„O, nu te teme.“ (Nu vei ceti tu tot numărul, dăse într-o mine.)

„Ci că,“ începu el, „a fost un călugăr, care și-a petrecut aproape întreaga viață într-o mănăstire, și cum mănăstirea era departe de lume și de omeni, el era un om cu frica lui Dumnezeu și cu dorul de cealaltă lume vecinică.“

„Audi vere, nu mi-te obraznici cu vorbe ironice. Când vorbești de lucruri sfinte, fi cuviincios. Mai înainte spuneai, că vorbele mele și-au adus în gând pe bunică-ta. Acum er nu știu, ce vrei să întortochezi. Fă bine, gândesc-te, că și-a găsit omul, pe care să-l porți de nas.“

„Dragă, dar de nu mă voi apăra și eu cumva, mă vedu doborât cu totul de superioritatea ta.“

„A, mă laudi? Și-apoi povestea?“

„Ce și-a gândit sermanul călugăr, ce nu, dar într-o zi ieși în lume, să nu moră, fără ca să cunoască fața și tainele ei. În drumul său a dat de un stejar mare și scorburos, tocmai în inima drumului, unde se încrușau mai multe cărări, și ce-și gândesc ce nu, a intrat în el. Nu mult după aceea vede, că se ivesc unii călăreți, se opresc lângă scorbura, își legă calul și punându-se la odihnă începe a-și număra banii. Era o pungă plină, îndicsuită de galben. Mai stă omul, ce mai stă, și plcă erași în galop înainte. Dar cum, cum nu, punga și-o uită lângă scorbura.“

„Intr'aceia sosesc alți călăreți și dă

de bani, îi ia, îi bagă în sin și în fugă mare apucă un alt drum.“

„Etă acum sosesc unii țigani cu o povară mare în spate, ostentiv, plini de colb și setos ca un boi. Și cum vede fântâna de lângă scorbura, — căci uitasem, să spun, că lângă scorbura era și o fântână, — își face cruce și dice: „Dă-mă mulțamă, că mai stimer și pojarul meu.“ Se pune țiganul, și unde nu se spală și unde nu înghite la cea apă, de era să nu se mai sature, și când vre să se razeze de stejar, ca să tragă un țigănesc, etă potea cea rea dă preste el. Călărețul, care și-a uitat banii la fântână, vine în fugă mâncând pământul și se răstesc țiganul: „Măi, dă banii, că de nu, nici una nici alta, fără faci morțe de om!“

„Vai, maică, ce bani? De unde să și-i dau, maică?“

„Dă banii, că-ți sting viața ca la un câne!“

„Stinge-mi-o, maică, dar eu n'am, de unde să și-i dau.“

„Și omul necăjit cum era și credându, că altul n'a avut cine să-i ia, lovi cu pîntenul în cap pe amărîtul de țigan, și acela într-o clipă fu pe cea lume. Apoi se departa.“

„Călărețul cu inima sa nevinovată și nedeprișă cu nimiciile lumii nu mai avea poftă, să mai intre în lume, ci sătul de ceea vedute se departa la sălașul său păcnic. Mult se minuna întru sine de

cele vedute, și multă blăstema lacomia omnilor, pe cari i-a întâlnit lângă scorbura.“

„Inse preste noapte i-se arata în visul îngerul Domnului și-i opresc blăstemul de pe buze și-l luminează despre cele ce a vedut. Călărețul cel ce a găsit banii, era un moșier ajuns la sapă de lemn. El avea trei fete și nu putea să și-le mărite, căci n'avea să le dea zestre. Odată inse a stat bine, dar o rudă a nevetei l'a împresuat și i-a luat averea pe nedreptul. Și acela om era tocmai călărețul, care și-a uitat banii la scorbura. Prin urmare Dumnezeu scie, cum a lucrat: a pedepsit pe cel păcătoș și a ajutat pe cel lipsit și nevoiaș. Țiganul în tinerețe a junghiat pe un om, așa dară acum s'a făcut morțe pentru morțe.“

„Călărețul s'a trezit ușurat și făcându-și rugăciunea de dimineață a rostit: „Minunate sunt căile tale, Dă-mă, și nepetransă e judecata ta sfântă.““

„Îți mulțamesc, vere dragă, de istorisirea ta. Veți tu, cât sunt de frumoșe povestile, ca să le dăcu așa, în spirit religios, și-ți umplu sufletul de farmec și de hrană binefăcătoare!“

„Dar acum să plec,“ îmi dăse el. „Si așa te-am reținut prea mult. De mai umblu mult pe la tine, în sfârșit mă faci popă.“

Elena S.

Revista politică.

Afaceri interne.

Cabinetul Wekerle de câte ori ajunge în perplexitate, mai totdeauna amenință în sus cu dimisionarea și trimite la Viena pe br. Fejérváry, să ceară spriginul Monarchului. De astă dată temându-se Wekerle, care de multă trăește ca ministru numai din grația Kossuthiștilor, că va fi respins provisorul bugetului, a trimis pe Fejérváry la Viena, să esopereze sancționarea proiectelor bisericesci votate deja, și Fejérváry nu a umblat înzădar, căci Monarchul a sancționat numitele legi spre marea bucurie a liberalilor. Guvernul Wekerle a câștigat de nouă putere de viață pe câțva timp.

La începutul ședinței dietale din 10 a c. Wekerle a anunțat, că deja a sosit sancționarea legilor bisericesci despre căsătoria civilă, matriculele de stat și religionea pruncilor din căsătoriile mestecate. După acesta s'a pus la ordinea zilei proiectul de lege despre provisorul bugetului. Ca referent a recomandat proiectul spre primire Hegedus, arătându necesitatea indemnitații pentru conducerea neconturbată a agențelor regimului.

Fiind că votarea bugetului ar involve în sine încrederea față de guvernul actual, oratorii opoziționali au vorbit în contra lui.

Germânia.

Socialismul se arată și în parlamentul de ceea ce este, de un element, care nu are nici o considerație față de auctoritatea omenescă, fie ea chiar imperială. În 6 a c. rostind președintele parlamentului în vorbirea inaugurală și câteva cuvinte omagiale la adresa împăratului, după datină toți deputații s'au ridicat de pe scaunele lor, afară de cei socialiști, cari în mod demonstrativ au rămas ședând, ceea ce nu au mai făcut cu alte ocazii. Purtarea socialiștilor a produs un scandal teribil. Cealaltă deputație au pretins, să fie dați afară socialiștii. Președintele Lewetzov a reprobat purtarea socialiștilor, care nu e compatibilă cu sentimentul și dătinile poporului german. Socialistul Singer înse a declarat, că socialiștii nu pot aduce ovațiunii unui om, care de curând a ținut recruților, că la poruncă sunt dator să prindă arma chiar și în contra fraților și părinților lor, și care aprobă legile contra resvrățitorilor, îndreptate proprie în contra socialiștilor. Vorbirea lui Singer a provocat din nou scene furtunoase. Conservativii amenințau pe deputații socialiști cu pumnii strigându-le, să părăsescă sala.

Împăratul consideră purtarea socialiștilor ca contrară constituțiunii, de-orece instituțiunea de împărat este o instituțiune a constituțiunii germane.

Italia.

Ministrul de finanțe Sonino făcându-și esposeul în ședința din 10 a c. a parlamentului arată, că totalitatea cheltuielilor pe 1895 se urcă la 797,401.000 lire, cari se vor acoperi din venitele

statului și din marile cruțări, cari s'au făcut în anul acesta și sunt provădate și pentru cel viitor, fără ca statul să fie silit a contrage datorii prin emisiuni nouă de titluri ai datoriei publice.

Venitele statului au crescut prin înmulțirea dării indirecte pe unii articli de consum.

Ca o probă a îmbunătățirii economice se amintesc, că în cele 10 luni ale anului 1894 a crescut esportul cu 108 milioane față cu timpul corăspunător al anului precedent, pe când importul a scăzut cu 58 milioane, prin ce diferența pasivă a bilanțului comercial s'a redus de la 213 milioane la 47 milioane. Mai ales a crescut esportul de vin, olive și ouă.

Credem și noi, că Italia în esposeul ministerial a scăpat de crasă, dară în realitate crisa economică și socială totu există. Dările indirecte apasă mai ales clasele misere și le împing în brațele socialismului.

Ce privește politica colonială, a declarat ministrul de externe br. Blanc, că ocuparea Cassalei a fost necesară spre apărarea coloniilor eritree și a liberei comunicații comerciale. Raporturile Italiei față cu Anglia nu s'au schimbat prin această ocupațiune.

În cestiunea Sudanului Italia nu are de cuget a-și estinde acțiunea spre Chartum. Dervișii nu pot să devină superiori forțelor defensive a Italiei.

Correspondențe.

Lugoș, 5 Decembre 1894.

În pripă mare raportează despre ovațiunile, în cari s'a împărțit I. P. S. Domn Dr. Victor Mihályi, noul nostru Mitropolit, în zilele din urmă.

De când a răsuflat în public, că Maiestatea Sa a subscris denumirea, au sosit neîntrerupt telegrame de aderare și felicitare.

Românii din Lugoș încep să se pregătească pentru a face o imponentă ovațiune în onoarea tubitului lor Părinte și Arhieru.

În fine în 1 Decembre a sosit în Lugoș foaia oficiasă cu denumirea, ér Duminecă în 2 Decembre a sosit și avisarea oficiasă din partea ministrului de culte.

Știrea a străbătut ca fulgerul prin tot orașul. Îndată după terminarea sfinte liturgii s'a prezentat venerabilul Capitul cu membrii clerului gremial în reședința episcopescă pentru a felicita pe Ilustrul său Arhieru pentru promovarea bine meritată. Cuvântarea a rostit Ilustritatea Sa prepositul capitular Ștefan Moldovanu, nestorul diecesei Lugoșului, care la un prilej atât de serbătoresc și-a uitat de sarcina anilor și s'a pus în fruntea clerului adresându Arhierului o cuvântare, în care arată meritele noului Mitropolit. Ilustritatea Sa Arhierul l-a răspuns arătându greutățile, ce-l așteptă în noua sa dignitate de Mitropolit, în care el e al unsprezecelea arhieru. Spune apoi, că dintre antecesorii săi unii au trebuit să renunțe la mitropolie și să móră în exil, pentru că au cercat, să elupte pentru națiune drepturi politice, cari încă nici până astăzi nu le-am câștigat. Cu lacrimi în ochi a spus apoi, că pe când a venit la

Lugoș, unde acum s'a dat și împămitenit, n'a avut în gând, să se mai depărteze de aci. Acum înse prevedința dumneșcă și lacrimile unei archidiecese veduvite flăcămă, ca să se mute la Blag și să conducă archidieceasa. Cei de față au erupt în lacrimi de bucurie, ér Ilustritatea Sa Prepositul l-a îmbărbătat din nou arătându-i calitățile, cari flăcămă ajută întru guvernare, și cunoștința, ce o are despre toate diecesele noastre, pe cum și originea ilustră a familiei lui, cari sunt totu atâtea garanțe, că și în noua sa demnitate este persona chemată de prevedință, ca să implinescă dorințele mari ale poporului.

După acesta a primit noul Mitropolit felicitări de la redactorul foii locale „Südungarn“, de la comitele supremi Jakabffy Imre, care s'a prezentat însoțit de vice-comitele Litsek Béla, președintele sedriei orfanale Ștefan Antonescu și primarul Marsovszky Árpád, apoi de la învățătorii gr. or. din Lugoș conduși de George Joandrea, de la directorul financiar Ribiczey Ádám, de la subprocurorul Dr. Aczél Béla, de la asesorul sedriei orfanale Asboth și de la alte persoane, pe cari nu mi-le-am putut însemna.

Luni în 3 a c. au urmat felicitările comunității israelite conduse de Lövinger Israel, a meseriașilor români din Lugoș conduși de președintele lor Iosif A. Bayer, a casinei române conduse de Coriolan Brediceanu, a comunității gr. or. conduse de protopresbiterul Dr. Georgiu Popoviciu, a corpului ofițeresc condus de generalul Babos Kálmán și a altor mai multor singuratici.

Marti în 4 a c. s'au înfățișat spre felicitare membrii congregațiunii comitatense din comitatul Caraș-Severin conduși de comitele supremi Jakabffy Imre. Deputațiunea era compusă cam din 120 de persoane de toate naționalitățile și confesiunile.

Marti sara au aranjat Românii un conduct grandios cu torțe. La orele 5 1/2 se adună participanții în curtea bisericeii gr. or. Torțele le purtau vre-o 200 de țărani români de prin jurul Lugoșului. Când conductul se puse în mișcare între sunetele capelei Nica, atunci se puse în fruntea lui inteligența română. Ajunși înaintea reședinței episcopesci purtătorii de torțe formară un semicerc încunjurat de o mulțime mare de oameni. Acum intonă corul mixt al reuniunii române de cântări un coral, care-l ascultă Mitropolitul de pe balcon. Apoi pași protopopul Grozescu pe o estradă improvisată și felicita pe noul Mitropolit în numele comunei bisericesci gr. cat. După acesta îndreptă avocatul Dr. Georgiu Dobrin în numele locuitorilor români cuvinte însuflețite către serbătoritul Arhieru provocându-l, să rămână păstorul sufletesc bun și român credincios. Mitropolitul a răspuns pentru ovațiunile acestea și a declarat, că pe cum a făcut înainte de asta cu 20 de ani, așa și acum da credincioșilor săi sfatul, că să fie credincioși cu frica lui Dumnezeu și patrioți buni, cari să se lupte cu constanță pentru drepturile lor. Între strigăte nesfârșite de „Să trăescă!“ s'a retras Mitropolitul și s'a depărtat conductul.

Se mai pregătesc un conduct cu torțe din partea orașului. Despre acesta încă void raporta la timpul său.

Epistola apostolică

a Sfinției Sale Leo XIII, din prevedința
dumnezească Papă,

despre păzirea și scutirea afacerilor
bisericești ale Resăritenilor.

Leo, Episcopu,

servulul servilor lui Dumnezeu.

Întru amintire eternă.

Demitatea bisericilor resăritene, întemeiată prin monumente istorice străvechi și distinse, se împărtășește de venerațiune și distincțiune mare în totă lumea creștină. Căci într'însele începuturile mântuirii omenilor, așezate prin preabunul Dumnezeu, au ajuns repede la o dezvoltare așa de mare, câtă apostolatul și martiriul, învățătura și sfințenia acolo au ajunsă mai întâiu la înflorire și au produs cele dinăiu fructe, pe câtă de îmbucurătoare, pe atâtă de salutare. Er dintr'însele s'a revărsat preste celealalte popore de pretutindenea o preabogată mulțime de binefaceri, cându preafericitul Petru principele colegiului apostolescu, pentru ca să alunge răutatea cea de multe feluri a erorii și a viciului, la mandat dumnezeescu a adus lumina adevărului dumnezeescu, Evangelia pacii, libertatea lui Christos în cetatea stăpană a poporilor. — Dar biserica romană, capul tuturor bisericilor, încă începând din perioada Apostolilor s'a îndatinat a manifesta mai ales bisericilor resăritene o măsură mare de onore și iubire și a o înveseli cu contraserviti credincioșe, și nici de cum nu a încetat mai apoi în împrejurări felurite și amare de ale timpului a le ridica prin îngrijire și binefaceri din cădere, a le atrage la sine și a le rechema din rătăcire. Și nu prestațiunea cea mai din urmă a priveghiării ei a fostă, că la poporele resăritene a susținut și a scutit nealterate datinile lor proprii și modulul cultului lor dumnezeescu, pe cari ea în virtutea puterii, ce-i compete, și în a înțelepciunii sale le-a declarat de legitime. Dovadă sunt multe hotăriri, cari antecesorii Noștri, și mai ales Piu IX de pie amintire, le-au făcut potrivit scopului său înșiși prin actele sale sau prin Congregațiunea de Propaganda. — Îndemnați și mânați de o nisunță nu mai mică am îndreptat și Noi îndată la începutul Pontificatului Nostru plin de iubire privirile Noștre spre națiunile creștine din Resăritu. Ne-am grăbit mai întâiu a satisface lipselor lor și Ne-am folosit spre acestu scop de dif-rite prilejuri, pentru ca să le manifestăm bunăvoința Noastră activă; dar nimica nu s'a fostă mai momentosă și mai sfințită decât a deștepta în spiritele întim unite cu Scaunul apostolicu o credință plină de zel și bogată în fructe, pentru ca ele imitând pe înaintașii săi să se silăscă a ajunge la eselența și gloria acestora.

Am avut deja prilejul de a împărtăși acelor biserică unele mijloce de ajutoriu. Am întemeiat chiar în Roma colegii pe sama clericilor armeni și maroniți, și totu asemenea în Filipopol și în Adrianopol pe sama Bulgarilor; în Atena am hotărât Noi întemeierea colegiului Leonian; seminarul sfinței Ane, care s'a deschis în Ierusalim pentru creșterea clerului greco-melchit, îi favorisăm în măsură însemnată. Noi avem afară de aceea de gându, să înmulțim numărul Sirilor între alumnii colegiului Urbanian, și colegiului grecescu al s. Atanasiu, din care au ieșit bărbați foarte renumiți, să-lu restituiam destinațiunii lui originare conformu intențiunii înțelepte a lui Gregoriu XIII, a marinosului lui întemeiatoru. Er acum dorim încă și mai tare, să întreprindem și sevărsim încă și mai multe de felul acesta, după ce din sugestiunea lui Dumnezeu am pus în lucrare de multă nutrită intențiune de a chema printr'o scrisore specială pe toți principii și toate poporele la fericita unitate a credinței dumnezeesci. Noi adevărat Ne-am fost silitu, ca dintre poporele creștine din nenorocire desbinare mai întâiu să chemăm, să admonăm, să conjurăm pe Resăriteni cu totă

posibila iubire apostolică și părintăscă. Ne-a făcut mare plăcere, că sperarea, ce am nutrit'o, s'a adevărit de întemeiată din ce în ce totu mai tare, și este certu, că opulă celă atât de salutară s'a făcută mai actuală; ori ce se pôte aștepta dela îngrijirea Scaunului apostolicu, vom să sevărsim, fie prin delaturarea cauzelor de jalusie și neîncredere, fie prin aplicarea mijlocelor celor mai bune spre înțelegere. — Noi am aflatu, că lucrul cel mai momentos este a Ne îndrepta băgarea de samă și îngrijirea spre păstrarea neștirbită a propriului rită al Resăritenilor, pe care pururea l'am prețuit foarte multu. De aceea am dat Noi deja amintitelor institute clericale îndrumarea, și o vom da și celor ce se voru mai întemeia, de a cultiva și observa cu consciențiozitatea cea mai mare riturile sale, pentru ca alumnii să și însușescă cunoscința și deprinderea lor. Căci păstrarea riturilor resăritene este de momentu mai mare de cum s'ar crede. Pentru că vechimea înaltă, prin care sunt nobilitate acele diferite rituri, servește bisericii întregi spre podoba strălucită și întăresce și unitatea dumnezească a credinței creștine. Anume pe cându printr'însele apare mai limpede originea apostolescă a bisericilor celor mai de frunte din Resăritu, pe atunci se clarifică și uniunea originară cea mai intimă a lor cu biserica romană. Și pôte că nimica nu e mai potrivită spre a arunca lumină preste nota de catolicitate a bisericii lui Dumnezeu ca singurul omagiu, care l'a dat ei formele diferite ale ceremoniilor și limbile venerabile prin vechimea lor și încă și mai multu prin folosirea lor din partea Apostolilor și Părinților, așa dicendū ca o imitare a celui omagiu alesu, care s'a dat lui Christos, dumnezeescul întemeiatoru al bisericii, după născerea Lui, cându filosofii, cei ce au călătorit din ținuturi diferite de ale Resăritului, „au venit, să se închine lui“ (M. 2, 1—2). — Aci e potrivită observarea, că sacrele rituri deși nu sunt institute spre a demonstra adevărul dogmelor catolice, totuși sunt o expresiune vie și o futărire strălucită a lui. Pe cum deci biserica adevărată a lui Christos se silăscă cu mare zel a păstra neștirbitu, ceea ce a primitu ca lucru dumnezeescu, și prin urmare ca lucru nealterabilu, în totmai așa concede ea cu privire la folosirea de forme une ori o diferență, mai alesu cându acesta consună cu venerabila anticitate. În acestu chip se manifestă de o parte forța ei vitală, carea nici odată nu îmbătrânește, er de alta se înfățișază ea cu atât mai strălucită ca miră a lui Christos, pe carea înțelepciunea sfinților Părinți au recunoscut-o prefigurată în cuvintele lui Davidu: „Înainte a stătu împărătesa de-a dreapta ta, în haină aurită îmbrăcată, împodobită, — cu lanțuri de aur înfășurată, împodobită“ (ps. 44).

Așa dară de ore ce diferența acesta prea îndreptătită a liturgiei și disciplinei resăritene, pe lângă alte avantajuri, este bisericii așa de multu spre podoba și spre folosu, așa activitatea Noastră oficiosă trebuie să fie nu mai puțin îndreptată într'acolo, ca să Ne îngrijim, ca nu cumva din neprudență să producă perplexități vestitori apusenii ai Evangeliei, pe cari iubirea lui Christos l-a mânat la poporele acelea. Adevăratu că e în deplină valoare, ceea ce renumitul Nostru antecesoru Benedictu XIV a hotărât cu îngrijire înțeleptă despre acestu lucru prin constituțiunea „Demandatam“ emanată în forma unei epistole îndreptate în 24 Decembre 1743 către patriarhul greco-melchit de Antiochia și către toți episcopii de același rită subordinați acestui patriarh. Dar după ce în decursul unui timp destul de lungu starea lucrurilor în regiunile acelea s'a schimbatu, și misionarii catolici și institutele catolice s'au înmulțit pe acolo, a rezultat necesitatea unor dispoziții de ale Scaunului apostolicu; câtă de potrivite timpul ar fi acelea, am esperiat'o Noi înși-ne în anii din urmă adese ori, și acesta au întărit'o și dorințele îndreptățite, cari venerabilii frați, patriarhii resăriteni, le-au adresat Nouă de

mai multe ori. Inse pentru ca momentositatea acestei afaceri să apară mai clară, și să se lea măsurile cele mai nimerite, am aflatu de bine a chema pe aceiași patriarh la Roma, pentru ca împreună cu ei să ne sfătuim, și Noi am ținut mai multe conferențe cu ei și cu câțiva dintre fii Noștri cardinalii sfinței biserici romane. — După cumpănirea matură a tuturor celor ce s'au propus și deliberat împreună, am hotărât, să întregim și lărgim conformu nouelor lipse ale acelor națiuni anumite dispoziții de ale acelei constituțiuni Benedictine. În lucrul acesta am aflatu în constituțiunea numită principiul, că pe preoții latini Scaunul apostolicu îi trimite în țările acelea numai cu intențiunea, ca ei să fie patriarhilor și episcopilor „ajutorii și ușurare“, și că pentru aceea s'a avut grijă, „ca ei prin folosirea plenipotențelor, cari li-s'au dat, să nu pășescă preste iurisdicțiunea acelor și să nu micșoreze numărul supușilor lor“ (Constit. „Demandatam“ n. 13), din ceea ce se vede limpede, după ce norme au să se reguleze datorințele Latinilor referitoare la ierarhia resăritenă.

De aceea s'a aflatu de bine a prescrie și sancționa în Domnul următoarele puncte, ceea ce Noi răzimați pe auctoritatea apostolescă o și facem prin acesta, declarându cu o cale îndată, că Noi vom și enunțăm, că hotăririle Benedictine, cari în originea lor au emanat pentru Greco-Melchit, se estind în generalu la toți credincioșii ori căru rită resăriten.

I. Fiesce care misionaru latinu din clerul secularu ori regularu, care înduplecă prin sfat și ajutoriu pe vre unu resăriten la primirea ritului latinu, afară de suspendarea a divinis, ce și-o atrage ipso facto, și afară de pedepsele celealalte, cari sunt statuite în constituțiunea „Demandatam“, are să fie lipsită de oficiul său și eschisă dintr'insul. Pentru ca dispoziția acesta să rămână firmă și statornică, Noi demandăm, ca unu exemplar al ei să se afișeze pe bisericiile Latinilor.

II. Unde nu este preotă de ritul propriu, căruia unu patriarh resăriten să-i pôte încredința conducerea spirituală a supușilor săi, acolo îngrijirea de ei să o lea asupra și parohul unu rită străin, care la consacrare să folosescă aceeași specie sacramentală ca și altora, fie acesta pâne nedospită ori dospită; are să se preferescă acela, care le folosese după unu rită resăriten. — Credincioșilor are să le stea în voe a se cumineca după unul din cele două rituri nu numai în locuri de acelea, în cari nu este nici preotă nici biserică de ritul lor propriu, pe cum a rinduit Congregațiunea de Propaganda în 8 Augustu 1893, ci și acolo, unde ei din cauza depărtării mari a bisericii pot să ajungă la acesta numai cu osteneală mare, despre ce are să judece Ordinariul. Și e a se ține strinsu, că chiar și dacă ore cine s'a cuminecat ori câtă de mult după unu rită străin, de aceea el totuși nu are să fie privit, ca și cum și-ar fi schimbat ritul, ci el în toate celealalte datorințe ale sale rămâne subordonat parohului său.

III. Dacă congregațiunile regulate latine, cari se ocupă în resăritu de instrucțiunea tineretului, au într'unu colegiu unu număr mai mare de elevi de ai vre unu rită resăriten, ei în conțelegere cu patriarhul au să țină pe sama elivilor unu preotă de același rită pentru jertfa liturgică, sfința comuniune, ținerea catechesei în limba țării și pentru explicarea riturilor; ori cel puțin în Dumineci și în serbătorile legate să cheme pe unu atare preotă, pentru ca el să sevărsescă serviciile înșirate. Din cauza acesta declarăm, că acestor congregațiuni le sunt revocate ori ce fel de privilegii, chiar și cele ce au lipsă de a fi amintite în specialu, de acel înțeles, că elevii de rită resăriten, până petrec în acel colegiu, au să urmeze ritul latinu; er cu privire la abstenențele rituale mai marii ordurilor să

hotărăscă cu ecuitate consciențioasă. — Totu asemenea au ei să se îngrijescă și de elevii săi esteri, pe cari voru trebui să-i trimită ori conducă la propriile lor biserici ori case parohiale, dacă nu se va preferi a-i admite cu cei interni la oficiile același ritu.

IV. Aceleași dispoziții au să se estindă după putință și la congregațiunile religioase de femei, cari se dedică educării fetelor în mănăstiri și școle. Dacă din cauza împrejurărilor și raporturilor se pare a fi convenită vre-o schimbare, aceea să nu se execute mai înainte de ce ar fi urmată consimțământul patriarhului și concesiunea Scaunului apostolic.

V. Colegii nouă pentru tinerime ori case regulate de ambele sexuri de ritu latinu pe viitoriu au să se deschidă numai după consultarea și cu consimțământul Scaunului apostolic.

VI. Nu este iertat nici preoților latini, nici celor resăriteni, nici în bisericile lor proprii, nici în ale unui ritu străinu. să deslege pe ori cine dela casurile rezervate respectivului Ordinariu al acestuia, fără numai după câștigarea imputernicirii din partea acestuia; în respectul acesta revocăm cu desevărire ori ce privilegiu, chiar și pe cel ce are lipsă de amintire specială.

VII. Resăritenilor, cari au primitu ritul latinu, chiar și conformu unui rescriptu papalu, are să le stea în voe a se întorče la ritul de mai înainte după apelare la Scaunul apostolic.

VIII. Unei femei de ritu latinu, carea s'a măritat după un bărbat de ritu resăriten, pe cum și unei femei de ritu resăriten, carea s'a măritat după un bărbat de ritu latinu, la închierea și în decursul căsătoriei li stă în voe a trece la ritul bărbatului său; înse după desfacerea căsătoriei își câștigă libertatea de a primi era ritul său propriu.

IX. Fiesce care resăriten, care pe trece afară de teritoriul patriarhalu, are să stea sub conducerea clerului latinu, dar să rămână incorporat ritul său, așa că el fără de considerare la lungimea timpului ori la altă cauză ajunge era sub jurisdicțiunea patriarhului, îndată ce se întorče în teritoriul acestuia.

X. Nici unui ordi ori institutu de ambele sexuri de ritu latinu nu-i este iertat, să primescă între membrii săi pe unu resăriten, care nu a produsu mai întâi unu atestat al Ordinariului său.

XI. Dacă dintre neuniți o comună, o familie ori o persoană s'a întors la unitatea catolică cu condițiunea expresă, că ea voese să primescă ritul latinu, ea de o cam dată să rămână la ritul acesta, înse să-i stea în voe a se întorče la ritul corăspunătoru născerii sale. Er dacă nu s'a pus astfel de condițiune, ci o atare comună, familie ori persoană se păstorește de preoți latini, numai pentru că nu sunt resăriteni, atunci ea are să se întorče la ritul său, îndată ce stă la dispoziție unu preot resăriten.

XII. Afaceri matrimoniale și ori ce felu de afaceri bisericesti, în cari se face apelație la Scaunul apostolic, în nici unu casu afară de acela, dacă Scaunul apostolic așa a rânduit în modu expresu, nu au să se lase spre hotărire delegatului apostolic, ci la totu casul să se subțernă sacrei Congregațiunii de Propaganda.

XIII. Patriarhilor greco-melchiți le concedem jurisdicțiunea și preste toți credincioșii de același ritu, cari petrec în împărăția turcescă.

Afară de regulele și prescrierile acestea de dreptu, pe cum am amintit mai la delu, Ne mai ocupă mai multu grijea, ca în Resăritu în locuri potrivite să se ridice seminare, colegii, institute de totu felu, și anume numai și numai pentru educarea tinerilor în ritul patriei lor, pentru ca ei să fie spre ajutoriu spiritualu patrioților săi. Noi am hotăritu, să începem propusul acesta nespūs de plinu de sperare pentru religiune

și să-lu înaintăm cu mijloce bogate, nutrind încredere în liberalitatea catolicilor. Căci aceea, că activitatea preoților indigeni se va desvolta mai potrivit, se va primi mai bucurosu și va fi prin urmare și cu multu mai roditoru, am arătat'o Noi mai pe largu în enciclica aceea, carea am publicat'o în anul trecut despre înființarea de seminare clericale în India ostică. — Dacă în acestu chipu se va fi purtat grije de instituțiunea tinerimii clericale, atunci a bună samă voru ajunge la resăriteni studiile teologice și biblice la onore, cunoștința limbilor celorlu vechi va înflori întocmai ca și instrucțiunea diligentă în celealalte; comora de erudițiune și știință, în care părinții și scriitorii lor au fostu atât de bogăți, era se va răspândi spre binele universalu și în sfârșitu va ave succesul acela forțe doritu, că în urma culturai științifice ezinente a preoții catolice și în urma exemplului celui strălucitoru alu traiului ei nepetatu frații desbinați se voru dori cu mai mare ardore în sinul bisericei mame. Er cându șirurile clericilor voru împreuna simțemintele sale, studiile sale și activitatea sa cu dragoste frățescă, atunci sub scutul și conducerea lui Dumneđu a bună samă va sosi mai curendu ziua aceea plină de fericire, în care toți grăbescu „la unirea credinței și a cunoștinței Fiului lui Dumneđu” și așa printr'insulă „totu trupul, ce se alcătușește, și se închie” desevărsitu și perfectu, „după lucrarea întru măsura fiesce cărui mădulariu face crescere trupului spre zidirea sa întru dragoste” (Ef. 4, 13, 16). Căci numai acea biserică, în care sunt împreunate în modul cel mai intim „un trup și un spirit” (Ef. 4, 4), se pōte mândri a fi adevărata biserică a lui Christosu.

De locu nu suferu indoelă, că venerabilii frați, patriarhii, arhiepiscopii și episcopii catolici ai fiesce cărui ritu resăriten, în virtutea iubirii sale deosebite față cu Scaunul apostolic și cu Noi și în virtutea grijii de bisericile sale, voru primi cu totă venerațiunea și ascultarea preste totu și în specialu tote hotăririile făcute de Noi și voru urgita cu zelu, ca să le implinescă în chipu desevărsitu aceia, pe cari li privesc. — Era bogăția fructelor, cari le putem spera și aștepta dintr'asta cu totu dreptul, atrănu forțe tare dela activitatea acelora, cari representă în Resăritu persoana Noastră. De aceea recomandăm delegaților apostolici în chipul cel mai energicu, ca ei acelor instituțiuni, cari națiunile acelea le-au moștenit dela strămoșii săi, să le prestea onorea cuvenită, auctoritatea patriarhilor să o venereze cu prevenire îndreptățită și să-i ajute aceleia, să se valideze, și în contactul oficioșu, ce-lu au cu aceia, să urmeze statulu, Apostolului: „Unul pe altul cu ciuste întrecendu” (Rom. 12, 10); față cu episcopii, cu clerulu și cu poporul să fie gata la serviciu și binevoitori și să aibă întru sine acelu spirit, de care a fostu condus apostolul Ioanu, cându Apocalipsa a dedicat'o „celor șapte biserici din Asia” a salutarea: „Dară vouă și pace dela cel ce este, și dela cel ce era, și dela cel ce va să vie” (Apoc. 1, 4), și în totă lucrarea sa să se pōte așa, câtu să apară ca legați și mijlocitori într'adeveru vrednici ai sfinței unități dintre bisericile resăritene și dintre biserică romană, carea este centrul unității și iubirii — Totu asemenea conformu admoniției și dispunerii Noștre să simțescă și să lucre și toți preoții de ritu latinu, cari în ținuturile acelea au luat asupra-și lucrări atât de escelente spre mântuirea vecinică a sufletelor; dacă ei voru lucra consciențios în ascultare față cu Pontificele Romanu, atunci Dumneđu le va dărui reușită bogată.

Noi voim și demandăm, ca tote cele ce rinduim, espicăm și hotărîm în scrisoarea acestă, toți aceia, pe cari li privesc, să le observe nevătămăte, și ca ele din nici unu pretext ori titlu, întemeieze-se acela și pe vre unu privilegiu, să nu se escepționeze, combată ori calce, ci să aibă efectele sale depline și neștirbite, fără ca să se pōtă ridica

împotriva lor constituțiuni apostolice, fie acelea emanate chiar și din conciliu icumenice ori provinciale, și nici statute, datine și prescripțiuni provădute cu aprobare apostolică ori cu ori ce felu de aprobare; cu scopul de a da valore hotăririlor de mai susu derogamă tuturor acestora prin acesta în modu specialu și expresu, ca și cum ele ar fi cuprinse din cuvintu în cuvintu în epistola acestă, și voim, ca să le fie derogat lor precum și tuturor altor pedeci de ori ce felu. — Voim, ca esemplareloru acestei epistole, și celor tipărite, dacă sunt subscrise de mâna unui notariu și provădute cu sigilul unei persoane, care pōtă vre o demnitate catolică, să li-se dea același credemintu ca și epistolei de față, cându acesta s'ar produce.

Datu în Roma la s. Petru în anul în tromenirii Domnului 1894 în 27 Novembre, în anul al XVII-lea al Pontificatului Nostru.

Noutăți.

Concursu. Pentru parochia *Seplac* cu filiile *Dedradu* și *Batoșu* în protopopiatul *Fărăgăului* s'a eseris concursu cu terminul până în 30 Ianuariu 1895. Emolumintele: Casă parochială cu 3 încăperi, culină de vară, staulu pentru 8 vite, șură, cotețe, totu din lemn; 10 jug. 400^m arătoriu și 1 jug. cositoriu, ambele comasate; contribuțiunea o solvesce poporul. Venite stolare: S. liturgie 20 cr., botezul pruncilor 20 cr., sfințirea apei 10 cr., sfeștania 20 cr., în păsăm de fiecare pomenire 30 cr., ungerea de pe urmă 1 fl., prohodul cu saracuste 4 fl., actele de cununie 2 fl., cununia 1 fl. Dela 80 fumuri câte 1 litru cucuruz cu grăunțulu și câte 1 di de lucru cu intertențiunea preotului. Afară de aceste poporul se obligă a ceda preste 2 ani încă 2 jug. arătoriu.

Serată literară în Blag. Secretariulu Reuniunii femeilor române gr. cat. din Blag ne recercă, să anunțăm, că Reuniunea femeilor va aranja și în erna acestă câteva serate literare, și că cea dintăi serată va fi Marti în 18 Dec. a. c. la orele 5 1/2 sera în sala de desemnă a gimnasiului. Disertațiunea o va ține dl. Dr. Sebastianu Radu, prezentându câteva „schite din cultura și educațiunea Romanilor până la finea republicei”. — Din parte-ne satisfăcendu cu plăcere acestei recercări nu putem decât să felicităm Reuniunea pentru silințele, ce-și dă, de a încetățeni cu desevărire aici la noi acestu preafumosu obicei culturalu, și să-i dorim cel mai strălucitu succesu. De altcum vedem cu plăcere și inovațiunea, ce s'a făcutu, mutându-se seratele de pe zile de lucru pe zile de serbătore ori de Duminecă, și schimbându-se ora de 8 sera cu cea de 5 1/2.

Avisu. Toți acei domni, cari au luat în primire liste de colectare pentru aranjamentul internu al bisericei gr. cat. din Petroșeni, sunt rugați, ca acelea cu ori ce rezultat să le inapoieze multu până în 15/3 Ianuariu 1895, ca așa să se pōtă da cu esactitate rațiociniu despre sumele incurse. *Ștefanu Radicu* protopopu.

Pedepsa cu mōrte în Austria fiindu discutată în parlamentul imperialu, s'a hotăritu cu majoritate de 82 voturi susținerea ei și pe viitoriu.

Jidovii din Rusia încep a-și perde sperările, ce și-le-au pus în ținutul *Țaru Ordinul de espulsare*, datu încă sub defunctul *Țaru*, se execută. În guvernamentul *Nowgorod* o mulțime de Jidovi au fostu siliți, să-și părăsescă patria și averile.

† **Mihailu Perianu.** Capitulu Bisericei catedrale gr. cat. din *Lugosu* cu adăncă întristare face cunoscutu, cămă Reverendissimulu Domnu *Mihailu Perianu* canonicu alu acestei Biserici sfințe după unu morbu îndelungat în anul etății alu 53-lea, alu preoției alu 26-lea și alu canoniciei alu 4-lea provădutu cu SS Sacramente a adormitu în Domnul la 8 Decembre 1894.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardélú.

C.

Jurații Scaunului și Titorii Mitropoliei.

(Continuare.)

* **Originea instituțiunii titorilor.** Să trecem înse la cestiunea, că ore instituțiunea titorilor bisericei românești din Ardélú este o instituțiune de a bisericei orientale basată pe Pravilă, sau dóră o instituțiune străină de dreptul și pracsă orientală?

Din atribuțiunile de dreptă ale titorilor, pe câtă le putem cunosce, se vede destul de limpede, că ei erau un organ ajutătoriu al ocârmuirii bisericesci pe lângă mitropolitul.

Cevași mai la vale vom espune organele ajutătoare ale ocârmuirii patriarhali, mitropolitane și episcopesci, cum s'au dezvoltat în biserica răsăritului, și cum sunt espuse pe scurt și în Pravilă. Atunci se va vedé evident, că instituțiunea titorilor din biserica românească din Ardélú nu are de a face chiar nimic cu dreptul și pracsă bisericei orientale.

Unde își pôte avé dară originea instituțiunea titorilor?

La întrebarea acésta éráși răspundem, că în biserica calvină din Ardélú.

Împrejurarea, că cuvintul titor fu tradus în limba latină cu cuvintul *curator*, ne subministră cheia spre a puté dovedi lucrul acesta.

Pe timpul principilor calvinesci și biserica calvină din Ardélú își avea titorii sau curatorii săi, cari aveau totú aceleași atribuțiuni de dreptă, ce le aveau și titorii bisericei românești.

Precum în biserica românească din Ardélú titorii mitropoliei erau membrii mai distinși de ai bisericei, cum erau protopopii din apropierea scaunului mitropolitan, și nobilii din Belgrad, așa și curatorii bisericei calvinesci din Ardélú erau membrii distinși ai bisericei calvinesci, între cari locul întâiu îl ocupa principele Transilvaniei și apoi alți nobilii mai aleși.

Autoriul Zaconicului ne spune, că pe timpurile principelui Mihailú Apafi I s'a întâmplat o regulare ore care a instituțiunii titorilor, încâtú atunci mai întâiu s'au rînduit „titorii adevé rați și jurați”, cari fură aleși de săborul mare. Adevérat, că autoriul Zaconicului nu ne spune, că în ce a statú regularea acésta, căci preste totú modulul lui de scriere și espunere este primitiv și confus. Inse pentru aceea se vede din cuvintele lui destul de limpede, ca sub Mihailú Apafi I și în urma ordinațiunii lui s'a întâmplat o regulare ore care a instituțiunii titorilor sau a curatorilor bisericei românești din Ardélú. Și mirare! Chiar pe timpul principelui Mihailú Apafi I la 1682 s'a întâmplat în urma ordinațiunii lui o regulare și a curatorilor bisericei calvinesci din Ardélú. Până atunci curatorii bisericei calvinesci afară de principele erau cinci laici. Atunci în adunarea dela Aiudă a demandat, să se alegă încă cinci curatorii din clerú, și așa s'a constituit așa numitul curatorium supremum decemvirale. Și precum principele Mihailú Apafi în decretul de întărire a celor dintăiu „titorii adevé rați și jurați” a determinatú deregatoria lor, așa a determinatú acum și cercul de activitate a curatorilor celor de cece. ¹⁾ Mai departe precum în biserica calvină curatorii erau jumătate din clerú, jumătate din laici, chiar așa și în cea românească anume: protopopii Ion din Vinți și Toma din Belgrad ca membrii din clerú și Dumitru logofétul și Groz Miclăușú ca membrii laici ²⁾

În fața identității numirii latine a instituțiunii titorilor în biserica calvină și românească din Ardélú; mai departe în fața coincidenței timpului și modulul regulării ei în amândoué bisericile; după aceea în fața identității constituirii din laici și preoți în numărú egalú în amândoué bisericile, credem, că nu fără temeiú destulă putem constata, că și instituțiunea titorilor din biserica românească din Ardélú este o instituțiune intrată sub influința și presiunea calvină.

Încâtú putem urmări atribuțiunile de dreptă ale unora și ale altora, observăm éráși aceeași identitate. Astfelú

1. Superintendentele laolaltă cu curatorii rezolvau cause bi-

¹⁾ Salamon Ioseph »De statu ecclesiae evangelico reformatae in Transsilvania commentatio.« Clușú 1890 pag. 128.

Dosa Elek »Az erdélyhóni ev. ref. egyházjogtana. Pesta 1868 pag. 173. Schuller—Libloy »Protestantisches Kirchenrecht. Sibiu 1871 pag. 76.

Dr. Kolozvári Sándor »Az erdélyi ev. ref. egyházkerület egyházjoga« Clușú 1877 pag. 345.

²⁾ Zaconicú în »Acte și Fregmentu« de T. Cipariú pg. 258.

sericesci mai micute, chiarú așa precum le rezolva și mitropolitul românești cu jurații și cu titorii. ¹⁾

2. Ca și oficiul titorilor bisericei românești din Ardélú și oficiul curatorilor bisericei calvinesci din Ardélú se învrtiea mai cu samă în jurul averii bisericesci. ²⁾

3. Și curatorii bisericei calvinesci din Ardélú ca și titorii celei românești determinau timpul ținerii sinodului generalú. ³⁾

4. Ca și titorii bisericei românești, și curatorii celei calvinesci erau îndatorați a supraveghia și apéra drepturile bisericei. ⁴⁾

În urma identității acesteia, credem, că originea calvină a instituțiunii vechi a titorilor din biserica românească din Ardélú e necontestabilă.

Originea mai adâncă înse a instituțiunii acesteia este de a se căuta în instituțiunea patronilor din biserica apusului, carea cu prilejul reformațiunii a trecutú și în biserica calvină din Ardélú, și apoi s'a modificatú pe încetul în conformitate cu spiritul, cu împrejurările politice ale bisericei calvinesci din Ardélú și cu dreptul transilvanú din Aprobate și Compilate. Unú momentú în procesul acesta de modificare a dreptului apusanú de patronatú este și instituțiunea curatorilor calvinesci trecutú în biserica românească prin influința calvină sub forma titorilor bisericei.

* * *

Titorii din punctú de vedere canonicú. Dintre instituțiunile calvinesci mai însemnate trecute și în biserica românească, instituțiunea titorilor a peritú mai curêndú ca tóte celealalte, și din ea până astăzi n'a mai rămasú nici o urmă. Încă și după s. unire a mai esistatú câțva timpú. Mai pe urmă o amú aflatú amintită instituțiunea acésta pe timpul alegerii episcopului Clain. ⁵⁾

Chiarú împrejurarea, că instituțiunea titorilor s'a stînsú în biserica noastră așa lute și așa deplinú, arată, că a fostú unú elementú cu totul străinú în biserica românească, și deplinú nu s'a pututú acclimatiza nici odată. Pe lângă aceea, căudú fu introdusă în biserica românească din Ardélú, fu introdusă în forma primitivă, în care se afla și în biserica calvină pe atunci, va să dîcă în stadiul de transformare din instituțiunea patronatului apusanú în instituțiunea curatorului de astăzi al bisericei calvine din Ardélú.

Din împrejurarea acésta de sine a urmatú, că o instituțiune de o parte străină, de altă parte încă primitivă și nedezvoltată a trebuitú să se stingă în biserica românească din Ardélú, îndată ce încetândú influința calvină a încetatú și ea a se desvolta mai departe în spiritul calvinescú.

Încetândú prin s. unire tótá influința calvină asupra bisericei românești, instituțiunea titorilor bisericei a trebuitú să se usce ca rădăcina, căreia i-se taie comunicațiunea cu pământul din care se nutrește. Și acésta s'a întâmplatú cu atâtú mai ușorú, cu câtú instituțiunea titorilor în forma calvină este unú ce cu totul străinú de biserica orientală.

Constatândú aceste, credemú resolută și întrebarea, că ore mai pôte-se și consultá e a mai reactiva instituțiunea titorilor în biserica românească din Ardélú. La calvinii din Ardélú a trecutú instituțiunea acésta prin mai multe stadii de dezvoltare, și astăzi a ajunsú la unú punctú, încâtú se pôte dîce, că e în deplină armonie cu credința calvină despre preoția universală, deoarece în principiú atáta dreptú au curatorii la guvernarea bisericesci spirituală și materială, câtú are ori care membru al clerului. De unde dacă amú voi să o reactivămú în biserica noastră, amú trebui se o reactivămú în forma, în carea este astăzi la calvinii din Ardélú. Dacă o amú reactiva înse în forma acésta, atunci amú trebui mai întâiu să primimú dogma calvină despre preoția universală. Primindú înse dogma acésta, rumpemú tóte legăturile și cu biserica apusului și cu a răsăritului. Așa ceva înse nu scimú, ce fî credinciosú al bisericei ar puté să doréscă.

II.

Oficialii episcopesci și membrii consistoriului episcopescú după dreptul orientálú din Pravilă.

În cele precedente amú arétatú pe câtú este posibilú din urmele istorice, că în biserica veche românească din Ardélú jurații

¹⁾ Salamon Ioseph op. și pag. cit. mai susú.

²⁾ Dosa Elek op. cit. pag. 175.

³⁾ Până la 1700 au avutú mai multe drepturi, de atunci înse li-s'a restrînsú la dreptul acesta și celú următoriu.

⁴⁾ Dosa Elek op. și pag. cit.

⁵⁾ Veđi mai susú punctú 8 din urmele istorice.

scaunului erau membrii consistoriului mitropolitan. Amu arătat și aceea, că instituțiunea acésta, deși în esență conformă cu presbiteriul din biserica antică, totuși în forma, în carea apare în biserica românească din Ardeal, nu este scutită de influența calvină.

Ce se ține de instituțiunea titorilor bisericești, amu arătat asemene, că este o instituțiune calvină, carea éráși sub influența calvină a intrat în biserica românească din Ardeal, și totu odată amu susținut și aceea, că instituțiunea acésta nu are nici o basă în dreptul răsăritenă din Pravilă. Acésta o susținem mai virtos împotriva acelor, cari în instituțiunea titorilor fără a se pute întemeia pe nimic, vedu o specie de consistoriu al mitropolitului românesc pentru toate afacerile bisericesci fără deosebire.

Spre a arăta acum și mai lămurit temeiul aserțiunii noastre cu privire la aceste două instituțiuni, vom espune în cele următoare dispozițiunile dreptului orientălu al Pravilei cu privire la oficialii episcopesci și membrii consistoriului episcopesc, din cari se va vedé, că instituțiunea juraților și a titorilor nu stă nici în cea mai mică legătură cu dreptul și practica bisericești răsăritului.

Originea, numirea și dezvoltarea oficialilor episcopesci din Pravilă. Încă în timpurile cele mai vechi ale bisericești creștine fiecare episcop avea lângă sine un colegiu de preoți și diaconi. De colegiul acesta avea episcopul lipsă;

a) ca să se ajute cu sfatul lui în guvernarea bisericești;

b) ca să împlinescă unele afaceri bisericesci, la cari nu se poftiea ordului episcopesc;

c) ca în timpurile mai târziu, când biserica și-a câștigat libertate, cultul dumnezeesc să se potă îndeplini cu mai multă pompă amăsurat sublimității lui

Funcțiunile asignate membrilor colegiului acestuia au în dreptul orientălu diverse numiri. Așa se numesc: *ὀφφίκια ἐκκλησιαστικά, ἀρχοντικά, ἀξιώματα, ἐπιτάγματα, λειτουργήματα, διακονήματα*, și *κληρικάτα*, érá îndeplinitorii funcțiunilor respec-

tive se numesc cu numirile generalé de: *ἀρχοντες ἐκκλησιαστικοί, ὀφφικάλιοι, ἀξιωμάτικοι, φροντισταί, διοικηταί*. Pre lângă aceste numiri generalé fie-care oficial sau membru al colegiului mai avea și numire specială dela funcțiunile, pe cari avea să le îndeplinescă din încredințarea episcopului. Érá corporațiunea tuturor oficialilor acestora interpretul Balsamonu o numesce: *τὸ τῶν διακονῶν σῶμα*, în alte documente se numesce *συνέδριον*, fiindu că în unele privințe întregu colegiul acesta era o imitațiune a sinedrului din testamentul vechiu. Érá în câtu unii din membrii colegiului acestuia forma și sfatul episcopului, corporațiunea lor se numiea și: *βούλη ἐκκλησίας θεοῦ, ἱερατεῖον, ἱερατικὴ γερουσία*.¹⁾

Din ce se înmulțieau mai tare afacerile bisericesci, și din ce cresceau mai tare venitele bisericesci, din aceea se înmulțiea totu mai tare numărul oficialilor episcopesci. Începutul lui făcea de comunu Patriarchul din Constantinopolu, care în introducerea și organizarea oficialilor se îndrepta și după curtea împărătilor bizantini. Se înțelege dela sine, că pe Patriarchul din Constantinopolu se siliu a-lu imita și ceilalți episcopi din răsăritu încâtă le permitea starea materială. Câte odată pășieau la mijloc și sinodele chiar și ecumenice și poftieau ca cutare sau cutare oficial bisericescu să fie introdus la toate episcopiiile.

Pe calea arăsta s'a introdus în răsăritu unu număr însemnatu de oficiali episcopesci. După ce înse afacerile bisericesci nu erau în o formă de multe la toate scaunele episcopesci, și afară de aceea nu toți episcopi dispuneau de venitele de lipsă pentru a pute aplica pe toți oficialii la bisericile lor, așa cei mai mulți episcopi au fostu constrinși a uni funcțiunile mai multor oficiali în câte o singură persoană, și astfel a împuțina numărul oficialilor. Singuru lângă bisericile cele mai mari, precum de pildă cea din Constantinopolu, toate oficiile bisericesci erau umplute cu câte unu individ singularu.

(Ve urmă.)

¹⁾ Cf. despre cele până aci dize: Dr. Jos. Ziahmann »Die Synoden und die Episcopallämter in der morgenländischen Kirche« Viena 1867 pag. 89 și uu.

Frați și surori.

De Iulio Diniz.

(Continuare.)

IV.

În decursul esfolhadă Pedro și Clara la părere erau liniștiți. Copila făcea într'unu modu plăcutu pe găzdoea casei, dându altora să înțelegă, ce e dreptu, cu modestie, înse conscie de sine, că aparține familiei lui Iosé. Acésta-lu încântă pe jalusul Hercule și-lu scăpă de greuruși. Cu toate acestea neîncrederea lui față de Daniil nu adurmi. El urmăria pe frate-său neîntreruptu cu ochi posomorți, și deorece acesta totă ziua se arăta distrasu și scumpu la vorbă și era cu mai puțină considerațiune față de scăderile țeranului său frate ca de altă dată, în casă domnia o dispozițiune asemenea zădufului. Nimenia dintre cei ce luă parte la clacă, nu-și putea esplica, care este cauza, înse fiecare simția, că serbătorii îi lipsesce tigna.

Acum esfolhada proprie, adevă sfărmitul cucuruzului, era sfârșită. Fiacăii curățiră aria de coceni și o prefăcură în locu de jocu. Cei mai bătrâni gustau într'aceea în casă beuturi răcoritoare, și fetele alergau în cete vesele prin grădină șoptindu-și toate acele secrete plăcute și malițioase, ce se audu, deși în altu tonu, și de după eventailurile prețioase ale elegantelor frumoase dela orașe prin salele parchetate.

Francisca da Esquina se acăță de brațul Clarei și se informă, de ce nu a venit și Guida aci. »Soru-mea ne păzesce casa de brigantă,« răspuse Clara la întrebarea cea cam de prisosă a brunetei, carea ar fi putut să scie, că Guida nici cându nu lua parte la vre-o esfolhadă.

»Totu acasă! — Așa ceva trebuie să fie grozavu de plictisitoru,« dize Francisca.

La acestea o tină copilă observă în tonu batjocuritoru: »Apoi da, Francisquinho, acasă își pote petrece omul de totu bine, numai sa aibă societate plăcută.«

»Cum înțelegi tu acésta, Miguelinho?« întrebă Francisca în tonu sumetă.

Fetele riseră cu resfățare. Totă lumea scia, că în bolta lui Joao da Esquina se adunau sara în anumitu timpu cei mai aleși fii ai satului. Miguelinha făcu o față nevinovată.

»Eă nu înțelegu chiaru nimica, dar dacă-mi permiti, te întrebă: cându îți putem dice domnă doctoru?«

Francisca țințania cu micul lanț auritu dela corsetu și privia dintr'o parte la Clara, ca și cum ar aștepta, să răspundă dtusa. Clara nu era introdusă în relațiunile surorii sale cu Daniil, înse putea presupune multe, și de aceea o dureau glumele fetelor. Ea își scose brațul dintr'ală Franciscei și tocmai voia să-și dea părerea, cându de odată îi veni pe neașteptate Joao Semana într'ajutoriu.

Bătrânul medicu salută întréga societate în tonul unei amestecături de ironie și de galanterie din moda veche. Toți îl încunjurară cu bucurie și năvăliră asupra lui cu o mulțime de întrebări:

»Cându voi căpeta apa în contra nunelelor de sora?«

»Și eă balsamul pentru pără?«

»Dar eă pomada?«

Așa ciripiau de-a valma. Numai Francisca își netedea costițele în convingerea, că are o frumșetă, ce nu are lipsă de mijloc de acestea.

Joao Semana privia la ea cu bucurie.

Din prezentarea ei elu cunoscu, că în sinul familiei da Esquina se țesu pe încetulu mai departe planurile neplăcute parochului. De aceea se hotărî a o păcăli.

»Nimica nu căpetați dela mine,« dize elu cătră copilele, cari îlu copleșiră din toate părțile cerându mijloce de înfrumșetare. »Chiaru nimica nu căpetați!«

»Dar pentru ce nu, tată Semana?«

»Pentru că sunteți toate nisce gâsce prôte.«

»O, senhor — —«

»A bună samă sunteți prôte,« dize Joao Semana făcându-se, că e măniosu, »și pe lângă aceea și nemilose. De trei săptămâni petrece deja noulu nostru senhor doctoru aici, și voi încă nu i-ați căpetată nevastă. No, acum ce mai puteți dice?«

Unu risu șgomotosu răsună din toate părțile, numai Francisquinho își încrêți plinele sale buze.

»Cine dice,« întrebă ea pe medicul, cu care trăia în cêrtă neîncetată, »cine dice, că încă nu s'a găsită nevastă pentru senhor Danielsinho?«

Medicul își luă palaria dinaintea Franciscei, carea-lu măsura cu o privire îngâmfată.

»A, — — îți mulțamescu în numele lui Daniil, că vei să-lu scapi de sôrtea mea. Vreă să dicu, că bătrâna mea Brigidă nu-mi prea face traiu seninu.«

Risul isbucni din nou. Atueci se mestecă Clara în vorbă dicându:

»Pe nimenia nu-lu privesce, cându și cu cine se căsătorește, Daniil. Acésta este singuru a lui trebă, gândescu eă.«

»O, a sări într'ajutoriu cuiva câte odată e chiaru bine,« dize Joao Semana cu cea mai serioasă față din lume. »Eă spre pildă am cunoscută odată o senhorită, carea

bucuroasă ar fi voită să se facă soție de medic. Ce a făcut ea? Ea s'a înțeles cu senhora Te — — cu mamă-sa într'ascuns, și amândouă siliră pe tata, să dea pe bolnavul de morțe, ori mai bine trimiseră numai după medicul, adevă să mă înțelegeți bine, copilelor, nu după bătrânul Joao Semana, ei trimiseră pe Miguel după — —"

„Vino, Francisco, să vedem, nu se începe odată jocul, căci e deja târziu.“

Clara a fost, carea în bunătatea inimii sale în acest chip vru să scotă pe Francisca din strâmtoare. Iuse Francisca respinse mâna Clarei și se pregăti a da lui Joao, un răspuns cum se cuvine unei fete a senhorei Teresa. Sosirea lui Daniil o împedecă înse dela acestu propus.

Consciențios și urmat de noroc în grăua sa misiune, tinărul medic își da totă silința, să câștige simpatia populației. El ascultase cu o răbdare eroică și cu resignare vre-o trei decii de istorii de ale bolnavilor, și prin o demnitate liniștită își dăduse totă silința de a repara greșala, ce o comisese prin ușurința sa la Joao da Esquina. Câteva femei bătrâne începeau deja a se hotărî, să-l cheme pe el cu prilejul cel mai de aproape, er câțiva bărbați bătrâni decisera împreună, să se folosească de mijlocele recomandate de Daniil, și mulțămite agitării neobosite a lui Joao Semana, chiar și tinereimea concredă noului medic indispozițiunile sale mai mici și mai mari, de o cam dată în decursul petrecerilor amicale. Astfel Daniil putea să fie îndestulit cu mersul lucrurilor, putea să-și dică, că-și face datorința și și-a câștigat simpatiile.

Un noroc rar acesta, nu-l adevărat, stimate cetitorule? Dar Daniil nu se îndestulia cu atâta, el doria ferbinte ore ce, și sperarea cu timpul îi scădea mereu. Când Daniil se duse în mijlocul fetelor, o făcu acesta cu intențiunea de a-și lua in-

formațiuni dela Clara despre Guida. Fără ca să scie ceva despre lupta, ce a decurs pentru el între bătrânul său coleg și între frumoasa Francisca, pași el spre căta cam iritată. El nu auți risulă resfătat alu copilelor, nici nu-i bātu la ochi fața ațitată a Franciscei da Esquina, și nici macar ochii cei infocați de luptă ai lui Joao Semana nu-i băgă în samă.

„Clarinho, doresc, să vorbesc câteva cuvinte cu tine, înse între patru ochi,“ duse el nepreocupat cătră mirăsa trate-său.

„Bucuroș,“ duse Clara uitându-și în clipa acestă de totu de jalusia, ce-lu chinuia pe Pedro. „Să mergem nițel în jos până cătră lac. Acolo vom pute să vorbim neconturbați de nimenia.“

Buna copilă comise o adevărată nebăgare de samă, mai ales față cu Francisca, care forte ațitată fiind de batjocura lui Joao Semana, acum avea privire de dece ori mai ageră pentru totu, ce se petrecea.

Ea cercă îndată pe senhora Teresa spre a-i împărtăși interesanta scire, cum noul medic a rugat pe fițorea sa cumnată, să-i concedă o întâlnire între patru ochi. Încă nu se începuse jocul, și totă societatea esfolhadei aflase deja despre acestă afară de Iosé și de Pedro, cari erau prea cuprinși cu servirea oșpeților și nici chiar absentă Clarei nu o observară.

„Pentru ce n'a venit Guida la esfolhada noastră?“ întrebă Daniil, îndată ce nu mai putea fi auditu de ceilalți.

„Cu câteva zile înainte de asta a început ea o novenă cătră Madonna,“ răspuse Clara. „În casuri de acestea ea are datina de a încunjura și a delătura dela sine ori ce turburare ori abatere dela devoțiune. Ea mi-a spus numai, că trebuie să-și limpedescă părerea asupra unui lucru important, ce vre să-l întreprindă. În atari casuri ea se retrage dela toate.“

Să-și limpedescă părerea asupra unui lucru important? Să fie ore acestu lucru propunerea, carea l-a făcut el?

Daniil cercă a scirici câte ceva dela Clara despre Guida, acesta a fost tuse o muncă deșertă. Singur numai parochulul l-a permis Guida o privire în inima sa. În ochii surorii sale era ea afară de aceea așa de sublimă, cătu Clara abia putea să credă, că și tinera învățătoare să aibă simțeminte gingașe ca alți muritori.

Așa sciu ea să dea răspunsul evasive la întrebările înteritore ale lui Daniil, și mai pe urmă îi duse cu îndatinata sa sinceritate:

„Eă nici decum nu pot să-ți spun, cum gândesc Guida despre tine, Danielsinho. Ea nu grăesc despre tine. De ce nu o cercetezi vre odată?“

„Nu sciu, dacă îi sunt binevenit,“ răspuse tinărul medic cam supărat.

Clara clătină din cap suridându. „Margaridei mele ori ce om bun îi este binevenit.“

„Socotesci-mă tu pe mine de om bun?“ Daniil prinse amândouă mâinile copilei și căuta cu o privire îngrijată în fața ei.

„Dacă tu mă poți suferi, atunci poți și Guida va începe a mă iubi, căci ea te prețuesce atâtu de mult. Eă tm voi da totă silința, ca să fiu vrednic de ea, Clarinho, am făcut deja ađi începutul.“

Din Clara izbucni un țipet ușor. Ea își smânci repede mâinile dintr'ale lui Daniil. La spatele fratelui sta Pedro, căutându la ei cu ochi infocați.

Veninulă răspândit de Francisca da Esquina străbătuse în sfârșit și până la urechile lui. El se furișase deci până la lac, unde găsi la părere, că bănuela l-a fost întemeiată.

(Va urma.)

Editor și redactor răspundător:
Dr. Victor Szmigelski.

Cu deosebită stimă cueză a încunoscintă pre
Veneratul Cleru greco-catolic,

că precum și până acum iaș asupra-mi gătirea de
iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor,
în ce privesce lucrul de măsurii și de sculptor, de colorare
respective de marmorisare și de provedere cu icone sante,
dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului,
precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescă cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile
greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită,
și tôte mă îndreptătesc la sperarea, că
Veneratul Cleru mă va împărtăși ocașional-
minte de prețuită-î încredere. Silința mea
se va îndreptă totu-deauna într'acolo, că și
de aci înainte se merită renumele cel bun,
care mi-lam câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărându departările, prin această
capacitatea de concurență mi-sa mărită.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă
Carol Müller,

auritor și fabric. de reanis. biseric.

(6) 44—52

Turnătoria de clopote și de metale a lui
ANTONIU NOVOTNY

în

(2) 24—26

Timișoara-Fabrică

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, precum la
preturnarea clopotelor stricate, mai departe spre facerea

de clopotiri întregi armonioșe,
pe lângă garanță pe mai mulți
ani, în fiesce care mărime pro-
vedute cu ajustări de feru bă-
tută construite spre a întor-
ce clopotele cu ușurință în ori ce
parte, îndată ce sunt bătute
de o lature, prin ceea ce sunt
mântuite de a se strica.

Cu deosebire recomandă de
el inventate și de mai multe
ori premiatele

Clopote patentate găurite,

cari au un ton mai intensiv,

mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoșă
decăt clopotele turnate după sistemul vechiu, cătu un
clopote patentat de 300 kg. este egal în tonu cu
unul de 400 kg. turnat după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea de scaune
de fieru bătut de sine stătătoare, spre proadjustarea
clopotelor bătrâne cu corone de feru bătut ca și spre
turnare de clopote pentru orolage și de tóce din metalu.
Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află tot-
deuna în magazin.

Prețurile instrute se trimită gratis și franco.

